

■ Podział uczelni na uniwersyteckie i zawodowe

■ Przywrócenie tytułów doktora i docenta

■ Rozszerzenie samorządu wyższych uczelni

— głównym tematem pierwszego dnia obrad jesiennej sesji Sejmu PRL

WARSZAWA (PAP)
5 bm. otwarta została czwarta od początku kadencji jesienna sesja Sejmu PRL. Porządek obrad obejmował 4 punkty: stwierdzenie ważności wyborów uzupełniających, które odbyły się w okręgach wyborczych w Myślenicach i Oleśnicy oraz debaty nad rządowymi projektami ustawy o szkołach wyższych, projekcie ustawy nowelizującym dotychczasowe przepisy o ustroju адвокатуры oraz ustawy o zmianie ustawy o pracy na polskich morskich statkach handlowych w żegludze międzynarodowej.

Posłowie Wielkopolski w sejmowej dyskusji

(Od warszawskiego przedstawiciela „Głosu“)

Pierwszy dzień obrad jesiennych sesji Sejmu obfitował w wystąpienia posłów z województwa wielkopolskiego. Sprawa, nad którą toczyła się szczególnie ożywiona debata — był rządowy projekt ustawy o szkolnictwie wyższym; atmosfera dyskusji — gorąca, polemiczna, typowo argumentacyjna.

Posel Kazimierz MAJ, reprezentujący jarociński okręg wyborczy — mówił m. in. o społecznym i kulturalnym oddziaływaniu placówek szkolnictwa wyższego na teren, w którym się one znajdują. Nowa ustawa, zdaniem pos. Maj, pozwoli podnieść pracę wyższych uczelni na wyższy poziom i przyczyni się do ich demokratyzacji, co oczywiście nie pozostanie bez wpływu na rozwój życia społeczno-kulturalnego tego regionu, w którym znajduje się uczelnia. Pos. Maj wskazywał następnie na rolę, jaką odegrać mogą studenckie koła naukowe oraz posiadające bogatą tradycję akademickie związki regionalne, które niegdyś dawały często inicjatywę pionierskiej działalności kulturalno - oświatowej, czy społeczno-gospodarczej w takich regionach, jak Śląsk Cieszyński, Podhale, czy inne. Ustawa pozwala na tworzenie się tego rodzaju organizacji, umożliwiając tym samym ściślejsze wiązanie się młodzieży akademickiej z jej macierzystym terenem.

Posel Maj wysunął również szereg postulatów — m. in. domagał się szybkiego uregulowania, w drodze ustawy — spraw wyższego szkolnictwa artystycznego, zorganizowania wydziałów dla pracujących przy niektórych uczelniach oraz podjęcia odpowiednich kroków w kierunku zapewnienia większego niż dotychczas udziału młodzieży robotniczej i chłopskiej w wyższych szkołach artystycznych.

Posel Zygmunta NOWAKOWSKI z Poznania, który przed dwoma tygodniami miał na temat projektu ustawy o szkolnictwie wyższym półroczną przemówienie w sejmowej Komisji Oświaty i Nauki — zgłosił wczoraj do projektu 4 poprawki. Wystąpienie pos. Nowakowskiego miało poważną siłę argumentacyjną, nie objęło jed-

(Ciąg dalszy na str. 2)

13 dzień procesu E. Kocha

Zeznają dalsi świadkowie

WARSZAWA (PAP).
5 bm. 13 dzień procesu Erycha Kocha rozpoczął zeznania świadka dr. Szymona Datnera. Dotyczy one przede wszystkim sytuacji w getcie białostockim, gdzie ludność żydowska dziesiątkowana była masowymi mordami, wymierała tysiącami wskutek głodu i chorób. „Sonderaktionen”, prowadzone przez hitlerowskich siepaczy, rozpoczęło zamordowanie ok. 10 tys. ludzi.

Wstrząsające wrażenie wywierała zeznania świadka, gdy mówił on o systematycznie przeprowadzanej przez hitlerowców totalnej zagładzie ludności żydowskiej. Decyzja okupanta o „statecznym zlikwidowaniu” getta była całkowitą i absolutnym zaskoczeniem. W białostockim getcie wybuchło wtedy powstanie, beznadziejne, nie mające najmniejszych szans powodzenia. Zostało ono w wyjąt-

kowo okrutny sposób stłumione, a ludność żydowska przestała istnieć w Białymstoku. Według słów dr. Datnera, bardzo ostrożne obliczenia wykazują, że na terenach podległych władzy Kocha — w Ciechanowskim i Białostockim zamordowano ok. 400 tys. Polaków i Żydów.

Sędzony w Polsce pracownik okupacyjnego zarządu cywilnego w Białymstoku Paul Meltzer, który znał Kocha jeszcze w okresie sprawowania przez niego władzy w

(Ciąg dalszy na str. 2)

Walbrzyska statystyka

Jak wykazują przeprowadzone ostatnie obliczenia, mieszkańcy Walbrzyska wypijają codziennie 21 tys. litrów mleka, a z innych napojów — 3 tys. litrów wina, 8 tys. litrów piwa i... 5 tys. litrów wódki. (PAP)

Projekt ustawy przywraca istniejące do 1951 r. tytuły doktora i docenta zastąpione w ostatnich latach tytułami kandydata nauk i doktora nauk, które nie miały w Polsce tradycji i nie odpowiadały potrzebom naszej nauki. Trzecią ważną reformą zawartą w ustawie jest rozszerzenie zakresu działania samorządu wyższych uczelni.

Sejm uchwalił projekt ustawy o szkolnictwie wyższym przy jednym głosie wstrzymującym się.

Przy trzech wstrzymujących się Sejm uchwalił także ustawę o ustroju адвокатуры oraz jednomyślnie bez dyskusji ustawę o pracy marynarzy na statkach międzynarodowych. Na tym posiedzenie zostało zamknięte.

Z kolei Izba wysłuchiwała złożonego przez pos. J. Olszyskiego (ZSL) sprawozdania Komisji Mandatowo - Regulaminowej, co do przebiegu wyborów uzupełniających przeprowadzonych 19 października br. w okręgach wyborczych w Myślenicach woj. krakowskie i w Oleśnicy woj. wrocławskie. Sejm stwierdził ważność tych wyborów, po czym dwaj nowo wybrani posłowie — przewodniczący ZG Związku Młodzieży Wiejskiej — Józef Tejchma i minister szkolnictwa wyższego — Stefan Ziolkowski — złożyli ślubowanie poselskie.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się debata nad projektem ustawy o szkołach wyższych. Trwała ona aż do godz. 18. Projekt ustawy w imieniu Komisji Oświaty i Nauki zreferował pos. Dionizy Smoleński (PZPR).

(Omówienie dyskusji drukujemy oddzielnie).

Projekt ustawy obejmuje zasięgiem działania wszystkie szkoły wyższe, poza szkołami artystycznymi. Ustawa przywraca istniejący niegdyś i następnie niesłusznie zlikwidowany podział na uczelnie wyższe typu uniwersyteckiego i typu zawodowego. Uczelnie pierwszego typu przez działalność szkoleniowo-dydaktyczną prowadzić będą prace naukowe i kształcić przyszłych pracowników naukowych. Uczelnie zawodowe natomiast nastawione będą przede wszystkim na kształcenie fachowców - praktyków.

Mówca stwierdził m. in., że dochody rolników w ciągu minionego półrocza wzrosły o 14 proc. w porównaniu z tym samym okresem w r. 1957. Pieniądże te częściowo wiesłokowała w kasach spółdzielczo-pożyczkowych (46 mln. zł po pierwszym półroczu, gdy w r. ub. złożono 8,5 mln. zł), część zaś dochodów przeznaczona na budowę względnie rozbudowę 13 tysięcy obiektów gospodarczych.

Na tym tle kontrastuje realizacja planów odstaw i spłaty podatków przez rolników. Według relacji przewodn. Prez. WRN wiesłokowała jeszcze w odstawie z ponad 2 tysiącami ton żywności. Z obowiązku tego nie wywiązało się około 24 tysięcy gospodarstw. Dodatek trzeba, że połowa tych załości ciąży na powiatach wschodnich.

Wielkim dobrodziejstwem dla naszego województwa okazał się fundusz interwencyjny. Wynosi on 28 mln. zł. Do końca września wydano już 26 mln. 2 tego 10 mln. zł na rozwój przemysłu terenowego. Dzięki funduszowi zatrudnio-

no do tej pory 600 osób (zapotrzebowanie wynosi do końca roku 3770 osób). W omawianym okresie ożywiło się też budownictwo mieszkaniowe.

Lecznictwo otwarte — stwierdził przew. Fr. Szczerbał — jest już dostatecznie zaopatrzone. Nie znaczy to wcale, że stan obecny jest do bry. Przeciętnie przypada 6 tysięcy mieszkańców na 1 ośrodek zdrowia, z wyjątkiem powiatu kępińskiego, wolsztyńskiego i kilku innych, gdzie ta przeciętna wynosi jeszcze 12 tysięcy. Aby zlikwidować te białe plamy, trzeba pobudować jeszcze 30 ośrodków.

Sytuacja w szkolnictwie jest poważna. O ile w ub. roku (Ciąg dalszy na str. 2)

Na zdjęciu: W jednym z oddziałów stoczni

CAF

Możliwości i potrzeby

Z obrad Wojewódzkiej Rady Narodowej

(Inf. wł.)

W dniu 5 bm., w sali Garnizonowego Klubu Oficerskiego w Poznaniu, rozpoczęła się IV Sesja Wojewódzkiej Rady Narodowej. Na wstępie obrad przewodniczący Prezydium WRN — Fr. Szczerbał — wygłosił referat na temat wyników minionego półrocza gospodarczego i budżetu przyszłorocznego.

Mówca stwierdził m. in., że dochody rolników w ciągu minionego półrocza wzrosły o 14 proc. w porównaniu z tym samym okresem w r. 1957. Pieniądże te częściowo wiesłokowała w kasach spółdzielczo-pożyczkowych (46 mln. zł po pierwszym półroczu, gdy w r. ub. złożono 8,5 mln. zł), część zaś dochodów przeznaczona na budowę względnie rozbudowę 13 tysięcy obiektów gospodarczych.

Na tym tle kontrastuje realizacja planów odstaw i spłaty podatków przez rolników. Według relacji przewodn. Prez. WRN wiesłokowała jeszcze w odstawie z ponad 2 tysiącami ton żywności. Z obowiązku tego nie wywiązało się około 24 tysięcy gospodarstw. Dodatek trzeba, że połowa tych załości ciąży na powiatach wschodnich.

Wielkim dobrodziejstwem dla naszego województwa okazał się fundusz interwencyjny. Wynosi on 28 mln. zł. Do końca września wydano już 26 mln. 2 tego 10 mln. zł na rozwój przemysłu terenowego. Dzięki funduszowi zatrudnio-

Rokowania handlowe z Chinami i Koreą

WARSZAWA (PAP)

5 bm. rozpoczęły się w Warszawie polsko-koreańskie rokowania handlowe, które mają na celu ustalenie obrotów towarowych i płatności między obu krajami w 1959 r. Równolegle prowadzone są na ten sam temat rozmowy naszej rządowej delegacji handlowej z przebywającą od kilku dni w Polsce delegacją Chińskiej Republiki Ludowej.

Jak się dowiaduje przedstawiciel PAP, przewiduje się, że protokoły handlowe zawarte w wyniku pertraktacji spowodują dalsze zwiększenie naszych obrotów towarowych z Chinami i Koreą.

Spotkanie delegacji PRL w towarzys-

stwie N. S. Chruszczowa zwi-

dziła Stocznię Bałtycką im. Ordżonikidze w Leningradzie.

Na zdjęciu: W jednym z oddziałów stoczni

CAF

Spotkanie delegacji PRL

z przywódcami KPZR i rządu ZSRR

Przyjęcie u Wł. Gomułki

MOSKWA (PAP)

5 listopada w godzinach popołudniowych odbyło się na Kremlu spotkanie między delegacją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, którą powróciła z podróży po ZSRR, a przywódcami KPZR i rządu radzieckiego.

Ze strony polskiej w spotkaniu udział wzięli pierwszy sekretarz

Komitetu Centralnego Polskiej

Zjednoczonej Partii Robotniczej —

przewodniczący delegacji — Wł.

Gomułka, członek Biura Politycz-

nego KC PZPR, przewodniczący

Rady Państwa — A. Zawadzki, czło-

nek Biura Politycznego KC PZPR,

prezes Rady Ministrów — J. Cy-

rankiewicz, członek Biura Politycz-

nego KC PZPR, sekretarz KC

PZPR — J. Morawski, przewodni-

czący Naczelnego Komitetu Wyko-

nawczego Zjednoczonego Stronnictwa

Ludowego, wiceprezes Rady

Ministrów PRL — S. Ignar, prze-

wodniczący Centralnego Komitetu

Stronnictwa Demokratycznego, za

stępca przewodniczącego Rady

Państwa PRL — S. Kulczyński, se-

kretnarz KW PZPR, pierwszy sekre-

tarz KW PZPR w Katowicach —

E. Giersek, członek KC PZPR, wi-

cepremier spraw zagranicznych —

M. Naszkowski, członek KC PZPR,

ambasador PRL w ZSRR — T. Ge-

de, oraz przebywający w Moskwie

minister handlu zagranicznego —

W. Trampczyński.

Ze strony radzieckiej w spotka-

niu wzięli udział: N. Chruszczow,

A. Kirilenko, F. Kozłow, A. Miko-

łojan, M. Susłow i K. Woroszyłow.

Obecni byli na spotkaniu mi-

nister spraw zagranicznych ZSRR

— A. Gromyko, minister handlu

zagranicznego N. Patoliczew, wi-

cepremier spraw zagranicznych

ZSRR — N. Firiubin, kierownik

wydziału KC KPZR — J. Andropow

i ambasador ZSRR w Polskiej

Rzeczypospolitej Ludowej — P.

Abrasimow.

Polscy i radzieccy przywódcy

dokonałi wymiany poglądów na

problemy stosunków radziecko-

polskich oraz aktualne problemy

obecnej sytuacji międzynarodowej.

Spotkanie przebiegało w du-

chu braterskiego wzajemnego

zrozumienia i szczerzej serdecz-

ności.

Setki gości przybyło na wiel-

kie przyjęcie, wydane w śróde

wieczorem przez przewodni-

czącego delegacji PRL, I sekre-

tarza KC Polskiej Zjednoczo-

nej Partii Robotniczej Władysława

Gomułkę.

Na przyjęciu obecni byli: — A.

Aristow, L. Breżniew, N. Chrusz-

czow, J. Furcewa, N. Ignatow, A.

Kirilenko, F. Kozłow, O. Kuusi-

nen, A. Mikołaj, N. Muchitdinow,

M. Susłow, K. Woroszyłow, A. Ko-

sygin, D. Polański, deputowani do

Rady Najwyższej ZSRR i Rady

Najwyższej Federacji Rosyjskiej,

ministrowie ZSRR, marszałkowie

Związku Radzieckiego, generałowie

i oficerowie Armii Radzieckiej,

uczelnicy i działacze na polu

uczyń.

Na przyjęciu obecni byli rów-

nież szefowie przedstawicielstw

dyplomatycznych, akre-

dytowani w ZSRR, pracownicy

ambasad, dziennikarze radzie-

cy i zagraniczni.

Władysław Gomułka serdecz-

nie powitał zebranych, wraz z

nim gości podejmowali prze-

wodniczący Rady Państwa

PRL, Aleksander Zawadzki,

prezes Rady Ministrów Józef

Cyrankiewicz oraz inni człon-

kowie delegacji PRL.

W czasie przyjęcia przemó-

wienia wygłosili A. Zawadzki

i K. Woroszyłow.

Zdecydowane zwycięstwo

demokratów

Eisenhower

musi

współpracować

z opozycją

NOWY JORK (PAP)

We wtorkowych wyborach do

Kongresu USA rządząca Partia

Republikańska prezydenta Eisen-

howera doznała poważnej porażki

— najdotkliwszej od lat roosevel-

townskiego „nowego ładu”. Druzgo-

cące zwycięstwo odniosła opozy-

cyjna Partia Demokratyczna. Cho-

ciaż do środy wieczór wyniki gło-

sowania były wciąż niekompletne,

dla nikogo w USA nie ulegało wąt-

pliwości, iż szefa rządu Stanów

Zjednoczonych — prezydenta Ei-

senhowera w ciągu pozostałych

jeszcze dwóch lat kadencji czeka-

ją poważne trudności przy forso-

waniu projektów ustaw w Kongre-

sie, w którym przewaga partii o-

pozycyjnej będzie tak wielka jak

niegdy w bieżącym stuleciu.

Według niepełnych danych z śro-

dy wieczór skład nowego parla-

mentu amerykańskiego jest nastę-

pujący:

SENAT: demokratów 61 albo 62,

republikanów 35 lub 34 (nieroz-

strzygnięty był wynik głosowania

na kandydata do senatu w stanie

Wyoming).

Dwóch senatorów wybiorą miesz-

kańcy Alaski w dniu 25 bm.

IZBA REPREZENTANTÓW: 256

demokratów i 138 republikanów.

Wstrząsające wrażenie wywiera-

ła zeznania świadka, gdy mówił on

o systematycznie przeprowadzanej

przez hitlerowców totalnej zagła-

dzie ludności żydowskiej. Decyzja

okupanta o „statecznym zlikwidowa-

niu” getta była całkowitą i abso-

lutnym zaskoczeniem. W białost-

ockim getcie wybuchło wtedy

powstanie, beznadziejne, nie ma-

jące najmniejszych szans

powodzenia. Zostało ono w wyjąt-

ku okrutny sposób stłumione, a

ludność żydowska przestała istnieć

w Białymstoku. Według słów dr.

Datnera, bardzo ostrożne oblicze-

nia wykazują, że na terenach pod-

ległych władzy Kocha — w Cie-

chanowskim i Białostockim za-

zamordowano ok. 400 tys. Polaków

i Żydów.

Sędzony w Polsce pracownik o-

kupacyjnego zarządu cywilnego w

Białymstoku Paul Meltzer, który

znał Kocha jeszcze w okresie spra-

wowania przez niego władzy w

(Ciąg dalszy na str. 2)

Walbrzyska statystyka

Jak wykazują przeprowadzone

ostatnie obliczenia, mieszkańcy

Walbrzyska wypijają codziennie

21 tys. litrów mleka, a z innych

napojów — 3 tys. litrów wina, 8

tys. litrów piwa i... 5 tys. litrów

wódki. (PAP)

Spotkanie delegacji PRL w towarzys-

SOCJALIZM

— sprawą narodu

Śa rocznice historyczne, które nasuwają szczególnie dużo myśli i są dowodów. Każda rocznica Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej do nich na pewno należy.

Dla każdego obywatela naszego kraju jest faktem bezspornym, że obchody świąt, rocznic, z tytułu swej genety i treści klasowej, robotniczych, przybierają z roku na rok bardziej ogólnonarodowy charakter. Tylko człowiek o zdecydowanie wrogich poglądach politycznych, o fanatycznych uprzedzeniach, o wąskich horyzontach umysłowych będzie dozukiwał się głównych źródeł zachodzącego u nas procesu stapiania się sprawy klasy robotniczej ze sprawą narodu — w nacisku propagandowym, w posunięciach typu administracyjnego, które to elementy odgrywają, rzecz jasna, pewną rolę. Z roku na rok do coraz szerszych kręgów naszego społeczeństwa toruje sobie drogę prawda, że ów proces jest logicznym wynikiem rozwoju świata i kraju, że jest nieuchronny i konieczny dla naszego narodowego bytu. Motywy, które skłaniają obywateli naszego kraju do świadomego lub nieświadomego przyjęcia tej tezy są różne; różne są również drogi, które do tego doprowadzają.

Dla jednych — dla najbardziej świadomej części klasy robotniczej i ludzi pracy — są to motywy natury ideologicznej, oparte na zrozumieniu historycznej misji klasy robotniczej jako przewodniej siły narodu. Dla części społeczeństwa motywy te wynikają z głębokiego patriotyzmu, ze zrozumienia tzw. racji stanu. Do wszystkich natomiast, a w każdym razie do coraz większej z roku na rok rzeszy ludzi, przemawiają doświadczenia historyczne, oczywiste fakty zaistniałe w naszym życiu, w ZSRR, w krajach socjalistycznych, na całym świecie. I o tych oczywistych faktach warto dzisiaj kilka słów powiedzieć.

Faktem jest to, że kraj, w którym 41 lat temu zwyciężył socjalizm przekształcił się mimo ogromnych trudności wewnętrznych i ostrych ataków z zewnątrz, z ciemnego i zacofanego — w mocarstwo o przodującym przemysle i technice, o wysokiej kulturze rolnej, o bujnym życiu kulturalnym i naukowym. Kraj ten stał się dzisiaj zadaniem doścignięcia i prześcignięcia pod każdym względem w najbliższym okresie przodującego państwa kapitalistycznego — Stanów Zjednoczonych. Nie od rzeczy będzie w tym miejscu dodać, że realność tego zadania jest przyjmowana z sympatią przez przyjaźni ZSRR na całym świecie i co najmniej nie jest kwestionowana przez nie pozbawionych poczucia rzeczywistości jego przeciwników i wrogów. Bezspornym faktem jest, że ten kraj zwycięskiego socjalizmu — dziecię Wielkiego Października — odegrał decydującą rolę w zniszczeniu faszyzmu hitlerowskiego, uratował istnienie wielu narodów, w tej chwili — i w pierwszym rządzie — narodu polskiego.

W wyniku zwycięstwa sił socjalizmu i postępu w drugiej wojnie światowej na nową drogę życia wkroczyły narody Chin, wielu krajów Europy i Azji. Na naszych oczach mimo różnych zahamowań, trudności i zrysków toczy się zwycięska walka narodów kolonialnych i zależnych o wolność i niepodległość przeciwko imperializmowi i kolonializmowi — walka znajdująca, bez względu na ideologiczną treść sił kierujących nią, oparcie i poparcie w krajach socjalistycznych, w światowym ruchu robotniczym. Jest przedmiotem dumy przytłaczającej większości naszego społeczeństwa chyba to, że kraj nasz, który przez wieki całe był w niewoli, któ-

ry przez 6 lat krwawił pod jarzmem hitlerowskiego okupanta, który w okresie międzywojennym był przedmiotem rozgrywek politycznych — znajduje w rodzinie państw socjalistycznych poczesne miejsce, że występuje z pokojowymi propozycjami stanowiącymi treść rozważań we wszystkich częściach świata, znajdującymi sympatię i poparcie naszych przyjaciół, budzącymi szacunek nawet naszych przeciwników...

Zadowoleniem i dumą napawa chyba również to, że kraj nasz, w którym przedwrznięto władzy nie mogąc rozwiązać nabolących problemów życia państwowego, kierowali nastroje ludzi w kierunku poszukiwania dla Polski kolonii, dziś sam udziela materialnej i moralnej obustronnej krzywej pomocy ludom walczącym o swą wolność i niezależność.

Tylko ślepy dziś nie widzi, że gospodarcza, moralna i militarna siła Związku Radzieckiego, krajów socjalistycznych, siła światowego ruchu robotniczego sprężyną z wolą milionów prostych ludzi na świecie, stanowi najpotężniejszy hamulec przeciwko wojennym tendencjom pewnych rządów i kół, co dla nas — dla ciężko wojnomi doświadczonych narodu polskiego — ma szczególną wagę i szczególne znaczenie.

Te prawdy muszą przemawiać, przemawiają i będą coraz dobitniej przemawiać do wszystkich patriotów, do wszystkich obywateli naszego kraju.

Kłopoty — niekiedy dość duże — codziennego życia przesłaniają niejednemu z nas ogrom historycznych zmian, które dokonały się w naszym kraju dzięki władzy ludowej. Ale wystarczy chwila poważnej zadumy, żeby przystawiać drzewa nie przesłaniały lasu. Pomyśl, Czytelniku, czy jakakolwiek inna Polska, aniżeli ta, którą w trudzie i znoju z pewnością nie bez błędów budujemy, mogłaby w ogóle w obecnych swoich granicach istnieć, czy mogłaby się oprzeć dobrze nam znanym siłom rewanżu i militarizmu w Niemczech Zachodnich? Czy kiedykolwiek w historii mieliśmy już taką sytuację, żeby z drugiej strony naszych granic spoglądały na nas życzliwe oczy przyjaciół i spłuszniaków? To rezultat wielkich przemian, które zaszły w Polsce i w innych krajach Europy i Azji.

Jakaż inna Polska mogła w takim tempie rozwijać nowoczesny przemysł, wychowywać kadry specjalistów dla wielu dziedzin naszego życia — jeśli nie Polska socjalistyczna?

Jakaż inna Polska mogła zlikwidować dobrze nam znany nadmiar ludzi na wsi, wprowadzić w takim zakresie „pod strzechy” książkę, radio, teatr, film, jeśli nie ta, którą rządzi lud pracujący?

Na to, by nadać Polsce takie należyte miejsce w świecie, trzeba było — jak kilkadziesiąt lat temu domagał się tego w „Przedwiośniu” wielki nasz pisarz Stefan Żeromski — mieć odwagę Lenina. Ta odwaga się znalazła w ludzi pracującym, w klasie robotniczej, w jej partii, głęboko związanej z narodem, silnej swą więzią z międzynarodowym ruchem robotniczym, z pierwszym najpotężniejszym państwem socjalistycznym — Związkiem Radzieckim.

Często narzekamy na nadmiar zebrani, referatów i dyskusji. Ale niejednokrotnie sami nie zdajemy sobie sprawy z tego, że to już nam weszło w krew, że nie moglibyśmy być dziś już tylko rządzonymi, że chcemy być rozważającymi i rządzącymi. Wszak dewiza naszej wielkiej epoki jest to,

że mamy coraz mniej rządzonych, a coraz więcej rządzących!

Często, zwłaszcza wtedy, gdy odczuwamy braki, gdy grozi nie starcza, porównujemy naszą stopę życiową z warunkami egzystencji w przodujących krajach kapitalistycznych. Różni ludzie różnie patrzą i różnie liczą. Różnie kształtuje się rezultat takich analogii. Ale sam fakt, że w ogóle robimy takie zestawienia, że w przeciwieństwie do sytuacji przedwojennej możemy porównywać, mamy co porównywać, świadczy wymownie o tym, jak szybko pokonujemy dystans dzielący dawną Polskę od najbardziej rozwiniętych krajów świata. To mówi także o olbrzymim dorobku tych 14 lat, który jest niekiedy bardziej widoczny dla zewnętrznego obserwatora — nawet przeciwnika socjalizmu, aniżeli dla nas szarych uczestników codziennej trudnej pracy nad kształtowaniem lepszej przyszłości Ludowej Socjalistycznej Polski.

I. O.

Fundamentalną zasadą naszej zewnętrznej polityki jest wzmocnienie jedności obozu państw socjalistycznych. Ten czynnik odgrywa bowiem decydującą rolę w walce o pokój, w rozstrzygnięciu najważniejszego w obecnej epoce historycznej zagadnienia — czy siły socjalizmu i światowe siły pokoju będą w stanie skierować rozwój świata w pokojowe łożysko, czy też agresywne, imperialistyczne siły wojny zepchną ludzkość w nieznębiającą otchłań katastrofy wojennej. Dążenie do rozładowania napięcia w stosunkach międzynarodowych, do pokojowego załatwienia wszystkich spornych problemów w stosunkach między państwami, do zgodnego współżycia ze wszystkimi państwami, bez względu na ich ustrój społeczny, jest głównym celem zarówno naszej polityki zewnętrznej, jak i polityki całego obozu socjalistycznego. Polityka taka może przynosić dobre owoce tylko pod warunkiem stałego zacieśniania więzów jednoczących obóz państw socjalistycznych.

WŁADYSŁAW GOMUŁKA
na XII Plenum KC PZPR

KLUCZ EPOKI

Gdy robotnicy piotrogrodzcy szturmowali Pałac Zimowy, tylko niewielu ludzi na świecie, bardziej zajętych problemami wojny światowej, rozumiało epokową wielkość tego wydarzenia. Większość komentatorów i polityków rządu bolszewików obliczała na dni, najwyższej tygodnie. Obserwatorzy zagraniczni w Piotrogradzie ufali siłom wojskowym, które miał do dyspozycji Kiereński.

✱

Dosłownie przed bramami Piotrogradu stał gen. Judenicz. Miał dobrze wyszkoloną armię, a naprzeciw „rewolucyjny bałagan” dopiero organizującej się władzy, która marzyć nie mogła o przeciwstawieniu carskiemu generałowi regularnych jednostek wojskowych. A jednak do pokonania Judenicza wystarczyła powszechna mobilizacja i uzbrojenie robotników, płomienne hasła rewolucji i agitacja wśród oddziałów ciągnących na miasto — serce rewolucji. To właśnie idea pokonała pierwszego poważnego interwenta: rozłożyła jego siły z chwilą, gdy partia bolszewików postawiła przed żołnierzami alternatywę wyboru między starym — a nowym porządkiem społecznym.

Zauważmy, że w miarę rozwijania się wypadków wojny domowej coraz bardziej kurczył się zasięg społeczny sił, na których mogła się opierać kontrrewolucja. Oddziały białogwardyjskie w ostatniej fazie coraz bardziej kształtowały się „kadrowo”; utworzono pułki junkierskie i oficerskie, z najbardziej „pewnych” elementów — lecz i one nie zawsze uparcie trwały przy swoich generałach. „Biali”, zawsze lepiej uzbrojeni, posiadający zaplecze dostaw sprzętu z demobilu wojny światowej — mimo tych atutów odnosili klęski. Przegrzywali rozgrywkę nie tyle militarnie — ile politycznie. Wojskowe fiasko ich akcji miało swe źródło w braku społecznego programu, który po bolszewickiej

stronie wyzwał ogromne siły. Tak przegrał Kołczak, Denikin, Wrangel i wielu innych, pomniejszych białych generałów.

Zcała pewnością w wojnie do mowej 1917—1921 ujawniła się polityczna wyższość Rewolucji Październikowej. Nie reakcyjna interwencja — lecz siły socjalistyczne zdobywały sobie na świecie sympatię oraz międzynarodową solidarność pracujących, którzy swą postawą praktycznie uniemożliwili zorganizowanie burżuazyjnego pochodu krzyżowego na republikę rad.

To druga zdobycz epoki, klucz do jej dalszego rozwoju. Trzecim są siły ekonomiczne, które zostały dzięki zwycięstwu robotników rosyjskich wyzwolone.

Gdy przejrzymy historię pierwszego państwa Rewolucji, dostrzeże się, że źródłem wewnętrznej siły Związku Radzieckiego była wielka dyscyplina, karność, twardość i nieustępliwość przywódców przystępujących do realizacji praktycznej idei, którą wypieścili poeci i myśliciele.

Surowość pierwszych lat, krwawe boje z rozpalałymi się ciągłe ogniskami kontrrewolucji, militarny reżim w sprawach kadrowych, gdy drobnostką było przetrzymanie człowieka z Krymu do Archangielska — jeśli taka była potrzeba gospodarki czy polityki — wywołało, jako produkt uboczny, przegięcia a nawet wypaczenia. W gruncie rzeczy jednak, gdy spojrzeć na przeszłość dzieje pierwszego kraju robotniczego z obiektywnym spokojem, dojdziemy do wniosku, że właśnie tylko dzięki nadzwyczaj surowej wewnętrznej dyscyplinie stetryczały, przysłowiowy „kolas na glinianych nogach” przeobraził się w młodego mocarza. Bez rewolucyjnej dyscypliny i praktycznego zmobilizowania całego narodu do służby w budownictwie socjalistycznej potęgi, z pewnością nie byłoby mowy o takim Związku Radzieckim — jakim jest on dzisiaj.

✱

Ten i ów myśliciel, działacz, pisarz, poeta — rozczarowywał się do Rewolucji, gdy konfrontował swe marzenia z twardą prawdą dnia codziennego państwa po rewolucji, lecz przecież byli i tacy pisarze, wcale nie marksiści, wcale nie robotniczego pochodzenia, którzy — jak np. Melchior Wańkowicz — obiektywnie dostrzegali już bardzo wcześnie, w początkach lat trzydziestych, narodziny nowej epoki, która wyszła już z okresu niemowlęcego i zaczyna przemawiać po mężnym, męskim głosie.

Humanistyczną wizję socjalizmu szkicowali pisarze i myśliciele, lecz wcielali w życie nie niebianie anielskimi słowami, lecz rewolucjonistami z czerwoną opaską na ramieniu i karabinem w garści. Ci ludzie nie czytali „Fausta”, nie znali prawa rzymskiego, zasady „lex retro non agit” i pism Cicerona, nie przeczuwali istnienia Proust’a czy Anatola France’a.

Ich rewolucyjna filozofia kształtowała się w praktyce „walki z kontra”, starcia, które nie dawało pardonu pokonanym. Etyka proletariackich żołnierzy opierała się na prawdach twardych jak kawaleryjskie szable „czerwonej jazdy”, prostych, jak pierwsze trzydziści metrów lotu kuli karabinowej; ich prawda moralna domagała się pełnej władzy dla swojej klasy i żadnych kompromisów, czy ustępstw w tej sprawie nie było. Tylko, jakże to dalekie od Szekspira, zupełnie nie hamletowskie: „być albo nie być”.

Rewolucja ze swoim rozwojem w tempie huraganu, nie miała czasu na wykłady moralno-filozoficzne subtelności. By zwyciężyć — rzuciła nieskomplikowane, łatwo przyśwajalne hasła, które ukazywały osiągalne dla zrewolucjonizowanych robotników i chłopów — cele społeczne. Musiała działać — szybko i skutecznie.

Dwa pokolenia wychowywały się w czasie rewolucji. Gdyby ktoś dokładniej dociekał — można by nawet powiedzieć, że „dwa i pół pokolenia”, a więc także ci, którzy już z siedemnastym czy osiemnastym rokiem życia byli zdolni do noszenia broni, właśnie wówczas, gdy huknęła pierwsza salwa „Aurory”.

Typ człowieka realizującego ideały rewolucji w praktyce ukształtował się już — to oczywiste. Nie są to ludzie poszukujący w sztuce lub filozofii męki życia, jego nudy, czy innego „weltschmerzu”; nie są to ludzie dzielący filozoficzny wóś na czworo; nie poszukują oni urojonego ideału abstrakcyjnego szczęścia; nie żyją w wyimaginowanym świecie snów.

Rewolucja wykształciła człowieka konkretnego, posiadającego określoną umiejętność służenia społeczeństwu; rewolucja otworzyła możliwości rozwoju nauki, o jakich po przednie pokolenia Rosjan, Ukraińców czy Gruzynów nawet marzyć nie mogli. Rewolucja już w niektórych dziedzinach przywiodła naród, który pierwszy stanął pod jej sztandarem, na czoło rodzaju ludzkiego — i to decyduje o jej epokowej użyteczności. Zauważmy przecież, że w świecie kapitalistycznym nie dokonało się żadne, istotne przesunięcie: w dalszym ciągu pierwsze miejsce zajmują USA, po nich w kolejności Anglia, Francja ex aequo z Niemcami i tak dalej. Jedynym wyjątkiem tradycyjnej tabeli przodujących krajów w nauce i technice — stał się pierwszy kraj rewolucji. Jest to dzieło tych „dwa i pół pokolenia”.

Chyba to właśnie jest najlepszym argumentem za humanistyczną wielkością, którą przynieśli naszej epoce zrewolucjonizowani robotnicy Piotrogradu, chociaż na pewno wielu z nich, szturmując Pałac Zimowy, tych perspektyw nie przeczuwało.

Janusz LIKOWSKI

Tak pisała prasa poznańska 41 lat temu

Zamiast obszernych opisów historycznych dni rewolucji przed 41 laty zadaliśmy sobie trud sięgnięcia po prasę z roku 1917. Wynotowaliśmy z niej wiele ciekawych informacji i komentarzy, jakie ukazywały się w dziennikach poznańskich na temat wydarzeń w Rosji. Umyslnie przy tym korzystaliśmy z wielu gazet bez względu na ich charakter polityczny. Są tu więc cytaty z najpoważniejszych wówczas pism: „Kurier Poznański”, „Dziennik Poznański”, czy „Postępu”, który np. mianował się pismem katolicko-ludowym. Nie dodaliśmy od siebie nic, zestawiając jedynie chronologicznie, oryginalne relacje z wydarzeń tamtych dni. Ich wymowa zwalnia nas zresztą od komentowania.

Pod znakiem rewolucji w Rosji

Moskwa 28. X. (WTB) Konferencja polityków przyjechała pod koniec debaty nad wojną i pokojem rezolucję, która opiewa: Mimo triumfu floty niemieckiej na Bałtyku i poważnego zagrożenia Petersburgowi odrzuca opinia publiczna myśl zdrady sprawy koalicyjnej i pokoju odrębnego. Konferencja wierzy mocno, że naród rosyjski znajdzie siłę do prowadzenia wojny, aż do wyniku, odpowiadającego honorowi i interesom Rosji.

(Kurier Poznański d. 30. X. 1917)

Wichrzenia maksymalistów

Sztokholm, 31. X. (WTB) Doniesienie Pet. Ag. Tel. opiewa, że prasa omawia żywo uporczywe pogłoski o zamierzonym przez maksymalistów ruchu zbrojnym przeciw rządowi, który w stolicy budzi pewne zaniepokojenie. Większość pism ostro występuje przeciw rzekomemu planowi.

Petersburg, 31. X. (WTB) Z powodu uporczywych pogłosek, że maksymaliści między 2 a 7 listopada projektują ruch zbrojny celem zagarnięcia władzy, wystosowała Rada robotników i żołnierzy odezwę do robotników i żołnierzy, upominając ich aby nie poszli w pułapkę i nie pozwolili się porwać prowokacji, lecz by zachowali spokój.

(Kurier Poznański d. 4. XI. 1917)

W oczekiwaniu rozruchów maksymalistów

Petersburg, 2. XI. (WTB) Gubernator wojskowy Petersburga ogłosił dziś nadzwyczajne zarządzenie celem utrzymania porządku. Rozkazał on załóżce, by energicznie popierała władzę cywilną i wojskową i gwałtem tłumiała wszelkie demonstracje. Kilka części załogi petersburskiej udało się w samojazdach opancerzonych do sztabu generalnego petersburskiego okręgu wojskowego i oświadczyło gotowość popierania rządu.

Waszyngton, 2. XI. (WTB) Sekretarz stanu Lansing powiedział z okazji rozmowy przedstawiciela Associated Press z Kiereńskim co następuje: Własne nasze informacje wskazują, że Rząd Tymczasowy w

Petersburgu z energią przystępuje do zagadnienia wobec którego się znalazł. Kiereński i jego rząd dalecy są od oddawania się zniechęceniu, są wciąż jeszcze silnie zdecydowani zorganizować wszystkie zasoby Rosji do stanowczego oporu i prowadzić wojnę do zwycięskiego końca.

(Kurier Poznański d. 4. XI. 1917)

Petersburg 3. XI. (WTB) Mimo nie milknących pogłosek, które wskazywały na 2 listopada jako dzień, w którym odbędzie się miało zbrojne powstanie maksymalistów, dzień wczorajszy minął w Petersburgu i okolicy bez wypadku.

Amsterdam 3. XI. (WTB) „Times” dowiaduje się z Petersburga: Milija nie może utrzymać porządku w mieście. W niedzielę przyszłą z tego powodu do tumultów, w ciągu których tłum zlyncezował kilka osób. Anarchia w kraju wzra-

wojskom, aby rządowi wypowiadali posłuszeństwo.

Około godz. 5 wieczorem władze rządowe dały rozkaz zburzenia mostu pomiędzy dzielnicami robotniczymi a centrum miasta. Miasta strzegą wojska wierne rządowi.

(„Postępu” d. 9. XI. 1917)

Petersburg 6. XI. (WTB) W sprawie zatargu między Rządem a Radą robotników donoszą jeszcze następujące szczegóły: Rokowania zostały po południu przerwane ponieważ wydział wojskowy Rady otrzymał wiadomość, że gubernator wojsk Petersburga w ciągu nocy zawezwał wojsko z okolicy stolicy... Dalszego zaostrożenia doznało położenie stąd, że Kiereński zamknął dwa pisma prawicowe i trzy maksymalistyczne. Około godz. 5 wieczorem poczęły władze burzyć mosty między dzielnicą robotniczą a centrum miasta i zahamowały w ten spo-

warcią pokoju. Część załogi a mianowicie żołnierze marynarki przyłączyli się do tego ruchu, grożącemu zupełnym rozprężeniem wewnętrznym. Rząd Tymczasowy z Kiereńskim na czele wezwał wierne sobie wojska do stłumienia próby powstańczej. Jaki wynik weźmie ta nowa walka bratobójcza, trudno powiedzieć. Zda je się jednak, że zwolennicy wywrotu tylko w Petersburgu samym posiadają większe wpływy, podczas gdy na prowincji i w armii na froncie usiłowania te spotykają się ze stanowczym potępieniem...

(Kurier Poznański d. 9. XI. 1917)

Piotrogród 7 list. (WTB). Od działu żołnierzy marynarki pod dowództwem wydziału maksymalistów (czytaj: bolszewików) zajęły biura urzędowej Piotrogradzkiej Agencji Telegraficznej, Centralę Telegrafu i Bank Państwa oraz ministerstwo marynarki, gdzie urzędo-

Nowy przewrót w Rosji.

Kiereński uciekł, ministrowie uwięzieni. Władza przeszła w ręce wydziału robotniczo-żołnierskiego.

Wiadomości nadchodzące z Rosji świadczą dowodnie, iż nie mylili się ci, którzy twierdzili, iż dni rządów Kiereńskiego są policzone. Kiereński jest zdolnym mówcą, podobno dobrym adwokatem, ale nie jest mężem, któryby potrafił dać dość energii i siły, ażeby wóz rosyjski mógł wyprowadzić z bagna, w które zagrzął po osie. Wiecznie niezdecydowany, paktujący z wszystkimi na prawo i lewo, zagrożony z dwóch stron przez anarchię bolszewicką i prze-

Rewolucja bolszewików w Petersburgu. Ministrowie uwięzieni - Kiereński uciekł

Londyn 7. XI. (WTB) Reuter nie z gorączkową natarczywością zajął telegram urzędowy.

Pet. Ag. Tel. znajdującej się w rękach maksymalistów, który opiewa, że maksymaliści mają miasto w swoich rękach i przy arestowali ministrów. Kierownik ruchu Lenin zażądał natychmiastowego zawieszenia broni i pokoju.

Wiedeń 8. XI. (WTB). Z wojennej kwatery donoszą: Nasze stacje iskrowe na północ-wschodzie podchwyciły dziś na stępujący skoszlawiony telegram iskrowy wysłany z Petersburga do wszystkich armii. Odezwa komitetu wojenno-rewolucyjnego (początku telegramu brak).

Jeńcy wojenni zostaną natychmiast uwolnieni. Byli ministrowie Konowalów, Kiszkin, Tereszenko itd. osadzeni zostali przez komitet rewolucyjny w więzieniu, Kiereński zbiegł...

Wrzenie podziemne nurtujące już od dłuższego czasu w

(Kurier Poznański d. 10. XI. 1917)

Rowolucja w Rosji

...Maksymaliści, którzy dzisiaj zagarnęli władzę w Piotrogradzie, jutro ustąpić muszą swoim przeciwnikom i wobec tego spełznąć mogą na niczym ich dążenia do niezwłocznego zawarcia pokoju.

(Dziennik Poznański d. 11. XI. 1917)

Rewolucja w Piotrogradzie

Nowa rewolucja w Piotrogradzie była od dawna przepowiadana. Wybuchła pod hasłem pokoju, podobnie jak marcową rewolucją przeciw carowi wybuchła pod hasłem chleba. Obecna rewolucja przypisywana jest maksymalistom, którzy wystąpili przeciwko burżuazji i umiarkowanym socjalistom (mieszczykom). Kiereński rządził Rosją oparty o blok socjalistyczno-burżuazyjny, ale upadł. Jego upadek jest wynikiem chwiejnej polityki, za pomocą której usiłował pogodzić kapitalistów z socjalistami, angielski imperializm z rosyjską rewolucją. Natomiast maksymaliści wyszkalili usposobienie szerokich mas, zmierzonych wojną i postawili kwestię jasno: Rosja powinna zaraz mieć pokój, Rosja powinna rządzić sam lud, ale nie kapitaliści.

Te kwestie były zrozumiałe dla milionów ludzi od hasła Kiereńskiego, który głosił wolność demokratyczną i zarysem wojnę przeciwko imperializmowi niemieckiemu. Szerokie masy były obojętne na oderwane pojęcie wolności i na wymagania wojenne Anglii i Francji.

(„Postępu” d. 13. XI. 1917)

Czy panowie Lenin, Stieklow i Trocki długo utrzymają się przy sterze władzy w Rosji, który wyzwoili z rąk Kiereńskiego? — to pytania, na które odpowiedziećby mógł chyba wodowy wróżbita. Może w chwili, gdy te słowa dojdą do rąk czytelników rządu bolszewickiego będą już tylko wspomnieniem. Może utrwalą się na kilka tygodni lub miesięcy, póki jakaś silna ręka z bagna go nie wyciągnie.

(Dziennik Poznański d. 15. XI. 1917)

„Dziennik Poznański” zamieszcza przedruk wywiadu, jaki przeprowadził korespondent paryskiego pisma „Matin” Henryk Korab-Kucharzewski z Trockim. „Pod koniec rozmowy, pisze „Matin”, wszedł prezydent ministrów — Lenin. Był w dobrym humorze.

— No, rzekł, prasa francuska zapewne w tej chwili pisze, że zgraja bandytów opanowała Piotrogród. Ale nie-bawem przekonacie się wszyscy, że jesteśmy potęgą, z którą cały świat się liczyć musi”.

(„Postępu” d. 5. XII. 1917)

POSTĘP

Narodowe pismo katolicko-ludowe niezależne pod każdym względem.

Ugłoszenia przyjmuje się tylko od kupców chrześcijańskich.

Poznań, sobota dnia 10. listopada 1917.

Kiereński uciekł, ministrowie aresztowani.

Lenina przywódcę ruchu rewolucyjnego, żąda natychmiastowego zawieszenia broni i pokoju.

POSTĘP

Pismo katolicko-ludowe niezależne pod każdym względem.

Ugłoszenia przyjmuje się tylko od kupców chrześcijańskich.

Poznań, środa dnia 14. listopada 1917.

Rok XXVII.

Rosja proponuje pokój wszystkim wojującym.

sób ruch tramwajowy całego miasta.

(Kurier Poznański d. 7. XI. 1917)

Nowa rewolucja w Petersburgu

Najświeższe telegramy donoszą, że stolica Rosji stała się znów widownią wydarzeń rewolucyjnych ze strony zwolenników radykalnego przewrotu czyli tzw. maksymalistów. Akcja tych sfanatyzowanych mas robotniczych zmierza do zagarnięcia władzy w swe ręce celem natychmiastowego za-

wała rada republikańska, której posiedzenie wobec tego zawieszono. Dotychczas nie donoszą o żadnych zaburzeniach z wyjątkiem kilku wypadków rozbójniczych.

(Dziennik Poznański, d. 8. XI. 1917)

Berlin 7. XI. (WTB). O walkach ulicznych w Petersburgu pisze „Lok. Anz.”: Wojna domowa w stolicy wybuchła. Na wielu ulicach wzniesiono barykady, nastąpiły też już krwawe starcia między tłumem a wojskiem. W dzielnicach robotniczych panuje bunt.

Według dalszych wiadomości postanowiono podobno na Radzie ministrów, odbytej z udziałem wysokich rang wojskowych w jednej z ostatnich nocy w pałacu zimowym, postępować przy pierwszych próbach z całą ostrością nie wykluczając użycia broni. O godz. 4 w nocy kazał Kiereński, otrzynawszy do tego upewnienie, wzmocnić posterunki pod pałacem zimowym. Zatocono także armaty.

(Kurier Poznański d. 9. XI. 1917)

stolicy rosyjskiej, wyładowało się w otwartym zamachu rewolucyjnym, który zakończył się owdnięciem miasta przez żywioły radykalne... Tak więc udało się faktyczną władzę zagarnąć tym żywiołom, które od dawna pod hasłami przewrotu socjalistycznego i natychmiastowego zawarcia pokoju prowadziły wśród mas agitację również namiętną jak celowo obmyślaną.

...Faktycznie zatem ustanowiona została dyktatura proletariatu, a władzę najwyższą dzierży nikt inny jak osławiony Lenin... Następstwa tego nowego, olbrzymiego wstrząśnienia są jeszcze zupełnie nieobliczalne. Co zrobi Kiereński? Jak się zachowa armia na froncie? Czy spodziewać się należy szybkiej przeciwalki żywiołów obywatelskich? Jak ułożyć się kwestia pokoju? Wszystkie te pytania nasuwają się obec-

Rok XLVII

Poznań, sobota dnia 10-go listopada 1917.

Nr. 257.

PRZEDOWNIK

NAJSTARSZE LUDOWE PISMO NARODOWE I KATOLICKIE W WIELKOPOLSKIE

Rewolucja bolszewików w Petersburgu.

Amatki rewolucyjnej straszą rząd i rząd robotniczy.

Przedstawiciel komitetu rewolucyjnego.

Partyzanie w okolicy pałacu.

Reprod. fotograf. K. Przychodzki

Radziecki Zespół Estradowy wystąpi w Wielkopolsce

Z okazji 41 rocznicy Rewolucji Październikowej bawi w Polsce Zespół Estradowy artystów z Kijowa i Leningradu. W skład jego wchodzi: zastępca artysta ZSRR — **Anna Jurowska** (sopran), zasłużony artysta USRR — **Eugeniusz Czerwoniuk** (bas), solistka Opery Kijowskiej, laureatka konkursów międzynarodowych — **Bella Rudenko**, soliści Kijowskiej Opery i Baletu — **Eugenia Jerszowa** i **Aleksander Bielów** (tańce klasyczne), soliści Małego Leningradzkiego Teatru Operowego — **Wiktor Kniaziew**, **Mikołaj Pietrow** i **Aleksander Mirecki** (tańce rosyjskie) oraz akompaniaturka — **Elwira Herb**.

Zespół Estradowy artystów Kijowa i Leningradu wystąpi gościnnie w następujących miejscowościach naszego województwa: w Chodzieży (10 bm.), Czarnkowie (11 bm.), Pi le (12 bm.), Trzciance (13 bm.), Gnieźnie (14 bm.), Ostrowie Wlkp. (16 bm.), Pleszewie (17 bm.) i Ostrzeszowie (18 bm.). (V)

Wieści z Leszna

Dla wojska i zaproszonych gości odbył się 4 bm. w Domu Kultury w Lesznie gościnny występ zespołu estradowego Śląskiego Okręgu Wojskowego z Wrocławia. Na program złożyły się występy kwartetu, tańce-balet, humor i występ orkiestry.

W XV rocznicę powstania Wojska Polskiego, LPZ zorganizował przeszło 70 spotkań społeczeństwa z żołnierzami. Spotkania urozmaiciły występy artystyczne, duża frekwencja cieszyły się również zorganizowane zawody strzeleckie.

Z okazji 400-lecia Poczty Polskiej, komitet obchodu w Lesznie organizuje 9 bm. o godz. 17 w sali Szkoły Podstawowej nr 1 uroczystą akademię z częścią artystyczną. W sobotę, 8 bm. o godz. 12.10 zostanie odegrany z wieży ratuszowej hejnał „Pocztynion”.

W nadchodzącą niedzielę, 9 bm. o godz. 19 w sali Domu Kultury w Lesznie wystąpi symfoniczna orkiestra objazdowa z Poznania. W koncercie weźmie również udział znana z występów w kraju i za granicą — **Barbara Hesse-Bukowska**, która odegra szereg utworów na fortepianie. (R)

Kronika wypadków

W Kunowie (pow. Gostyń) — podczas budowania stodoły spadł z rusztowania robotnik — **Michał Dzikowski**. Poniósł on śmierć na miejscu.

W szamotulskich Zakładach Przemysłu Tłuszczowego, podczas pracy w silosie nasion olejnych przy usuwaniu zasy, został zasypany nasionami **Stanisław Spychała**. Nie zdołano go już odratować.

W Kaliszu traktor, prowadzony przez **Marianą Kujawiakę**, potrafił **Nikodema Trębaczewicza**, który doznał poważnych obrażeń ciała. (ak)

Listopad	Imieniny
7 piątek	Antoniego, Adolfa

Teatry

W POZNANIU — JUTRO: OPERA — godz. 19 „Lakmé”; POLSKI — g. 17 „Jasne pani Zebrakowa”; NOWY — godz. 19 „Dzień jego powrotu”; OPERETKA — g. 18.30 „Bał w Savoyu”; KOMEDIA MUZYCZNA — g. 19.30 „Porwanie Sabinek”; MARCINEK — nieczynny.

W TERENIE — DZIŚ: WILCZYŃ — „Mazepa”; BRALIN — „Przygoda florencka”; KALISZ — „Ich czworo”; TURK — „Przygoda florencka”.

Kina

KALISZ — Syrena: „Damski krawiec” (franc., 16 l.); Stylo — „Cichy Don” (I ser., 16 l.); Dzieci, 16 l.; Wolność — „Cichy Don” (II ser., 16 l.); GNEZNO — Lech: „Siostry” (radz., 16 l.); Polonia — „Nie ma miejsca dla dzikich zwierząt” (niem., 7 l.); OSTROW — Roma: „Popiół i diament” (polski, 18 l.); Słońce — „Walko — nie” (włoski, 16 l.); LESZNO — Panorama: „Wolne miasto” (polski, 14 l.).

Radio

PROGRAM I
15 — K. Saint-Saens: Suita algierska, op. 60; 15.30 — z życia Zw. Radz.; 16.05 — aud. aktual.; 16.16 — koncert Ork. PR p. dyr. J. Gerta; 17.05 — Pofeliet. literacki; 17.15 — kurs

Jubileusz kłopotów

Już od 10 lat istnieje w Czarnkowie Powiatowa Wiełobranżowa Spółdzielnia Pracy Usług Rzemieślniczych. 50 pracowników znajduje w niej zatrudnienie w branży skórzaney, metalowej, gumowej oraz w zakresie usług nieprzemysłowych. 10 lat — to ładny kawał czasu.

Nie brak z tej okazji bilansu. Gorzej natomiast z osiągnięciami i poczuciem zadowolenia z dobrze spełnionego obowiązku.

Bo naprawdę Spółdzielnia ta nie potrafiła przez wiele lat zdobyć sobie tzw. „dobrej marki”. Kierownictwo Spółdzielni spoczywało bowiem dotąd najczęściej w rękach osób nieodpowiednich, którym może nie brakło dobrych chęci, ale nie wystarczyło za to kwalifikacji i doświadczenia. Jedno czy drugie nie dość przemysłowe pociągnięcie, jeden czy drugi objaw nieuczci-

Skulsk ma światło elektryczne

Na krańcu województwa, w pobliżu Kujaw, leży Skulsk, który kiedyś był miastem. Odległy o 35 km od powiatowego miasta Konina, żył swym zamkniętym życiem.

Bolączką mieszkańców Skulsa był brak energii elektrycznej. Kiedyś korzystało kilka wybranych instytucji ze światła elektrycznego z młynów. Od szeregu lat i tego zabrakło. Toteż z wielką radością przyjęli mieszkańcy rozpoczęcie elektryfikacji osady przez podłączenie do ogólnokrajowej sieci.

(zp)

Znów pożary

Uwaga na dzieci

3 i 4 bm. na terenie naszego województwa dzieci bawiące się zapalnikami wywołały pięć pożarów, które spowodowały straty w wysokości 18.300 zł. Przez swoją nieuwagę oraz lekceważenie podstawowych zasad o ochronie przeciwpożarowej przez rodziców, w Turku poniosło śmierć w płomieniach dwoje dzieci w wieku 2 i 3 lat, natomiast w Jarocinie dzięki szybkiej akcji straży pożarnej wyratowano od niechybnej śmierci dwoje dzieci w wieku 3 i 5 lat.

W związku z tymi wypadkami Straży Pożarnych apeluje do rodziców i opiekunów o przestrzeganie elementarnych przepisów pożarniczych.

jęz. rosyjskiego; 17.30 — muz. i aktual.; 18.10 — koncert zyczeń; 19.26 — wiadom. sport.; 19.30 — Stacja w „Zatoce Nadziei” — słuch.; 20.15 — rosyjskie pieśni rewolucyjne; 20.40 — „Delegat marynarzy”; 21.05 — pięć minut o wychowaniu; 21.10 — pełnym głosem o sprawach młodzieży; 21.35 — muz. tan.; 22 — „Ze padliście w boju”; 22.20 — gra ork. George Melachrino; 22.27 — miłośnikom muz. kameralnej;

Wiadomości: 5, 6, 7, 8, 13.55, 14, 15, 21 i 23;

PROGRAM II (Poznań)

15.10 — swojskie melodie — gra zespół harmonii; 15.30 — dla dzieci: „Karlsson z Dachy”; 16 — muz. radz. kompozytorów; 16.25 — mel. tan.; 16.45 — sprawozdanie z sesji WRN; 17.15 — Polska Muz. Ludowa; 17.35 — sport; 17.40 — pozn. koncert zyczeń; 18.25 — aud. aktual.; 18.35 — muz. i aktual.; 19 — Twarze Rewolucji; 19.30 — transmisja z sali Filharmonii Narodowej konc. symfon.; 21.45 — „Reaktor, jako narzędzie badań fizycznych”; 22.05 — „Październik” — montaż scen dramatów radz.; 23.05 — muz. tan. wieczna;

Wiadomości: 5.30, 6.30, 7.30, 8.30, 12.04, 15, 17.30, 18.20, 22 i 23.50.

Telewizja

16.55 — mecz hokejowy Górnik Katowice — Malmö Szwecja (Katowice); 17.45 — reportaż z Nowej Huty pt. „Huta milionerka” (Katowice); 18.15 — II część meczu Górnik — Malmö (Katowice); 19 — film krótkometr. (Katowice); 19.45 — dziennik (W-wa); 20.15 — film fabul. prod. radz.: „Ogniste wiry” — od lat 7 (Poznań).

wości, niesolidność w wykonaniu tej czy innej roboty — wystarczyły zupełnie, by spółdzielnia wpadła w poważne tarapaty finansowe i organizacyjne.

Kosztowna budowa nieprzydatnego zupełnie pawilonu z niefortunną lokalizacją w Lubaszynie zamiast w Czarnkowie, wpędziła spółdzielnię w niepotrzebne i wysokie zobowiązania finansowe. Stojący beczynnie kilka lat obiekt trzeba było sprzedać miejscowemu GS-owi. Podobnie zresztą było z niepotrzebnym przyjęciem po GOM nietypowych, bezwartościowych części maszyn rolniczych, zadłużających spółdzielnię na przeszło 30 tys. złotych.

Bank groził wstrzymaniem kredytów.

W tych ciężkich dla spółdzielni warunkach dokonała się jeszcze raz zmiana kierownictwa. Próby naprawy błędów i dźwignięcia spółdzielni podjął się, wykazując dużą inicjatywę, **Arkadiusz Janowski**.

Okazuje się jednak, że droga powrotu do pewnej równowagi i akumulacji nie jest ani prosta, ani łatwa.

Członkowie spółdzielni postanowili przystąpić do produkcji potrzebnych przy instalacji elektrycznej zacisków do przewodów. Wojewódzki Związek Spółdzielczości Pracy przyrzekł wyszukanie zbytu, ale kiedy produkcja ruszyła i stworzono zapasy, okazało się że o zbyt trudno. Zjednoczenie Energetyczne i Przedsiębiorstwo Elektryfikacji Rolnictwa w Poznaniu zacisków tych nie potrzebuje. Nie potrzebuje ich też Elektromontaż Warszawski, Łódzki, Wrocławski. Sytuacja spółdzielni ciężka, mimo pewności, że produkowany artykuł jest nieodzownym na rynku.

Produkcja zostaje przerwana. Wojewódzki Związek nie może udzielić pomocy w wyszukaniu zbytu, mimo że ma w swej gestii spółdzielnię elektrotechniczną. Dopiero licząc na wezwanie kierownictwa spółdzielni po całym kraju doprowadzają do znalezienia odbiorców wśród Przedsiębiorstwa Elektryfikacji Rolnictwa w Gdańsku, Warszawie, Bydgoszczy i Wrocławiu, które okazuje się zacisków tych dawno poszukiwały. Dokonano zamówień pokrywających całoroczną produkcję na wartość półtora miliona złotych.

Dla branży gumowej zdolność uzyskać także poważne zamówienia na wulkanizację i bieżnikowanie 1.000 opon.

Spółdzielnia więc będzie miała nareszcie poważną robotę ale też i dochód poważny.

Największym działem w Spółdzielni jest branża skórzaną, w której znajduje się 30 pracowników. Tutaj prowadzi się produkcję obuwia nowego oraz usługi. Moc produkcyjna w tym dziale nie jest, niestety, wykorzystana. Można by produkować 500 par obuwia miesięcznie przy zapewnionym zbycie, a produkuje się zaledwie 170 par. Na przeszkodzie stoi trudność w utrzymaniu miękkich skór, mimo że w magazynach WZSP i Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Handlu Obuwem skór tych nie brak.

Fatalnie zorganizowane są kwartalne przydziały skór dla spółdzielni, która zamiast otrzymywać je jako surowiec produkcyjny najmniej miesiąc przed rozpoczęciem kwartału, otrzymuje je często dopiero po upływie miesiąca kwartału, na jaki są przeznaczone. W ten sposób 30 ludzi, czeka na surowiec do rozpoczęcia produkcji, zajmując się spełnianiem usług.

Spółdzielnia chciałaby zastawić się na produkcję poszukiwanych na rynku bućków dziecięcych. Produkcja ręczna jednakże nie jest opłacalna, a otrzymywanie potrzebnej do tego maszyny z importu tzw. „dubiówki”, jest dla Spółdzielni, niestety, nieosiągalne. Może by jednak WZSP, biorąc pod uwagę niezwykle chłonność rynku na bućki dziecięce, rozpatrzył możliwości i dopomógł Spółdzielni czarnkowskiej w zmechanizowaniu produkcji?

Kierownictwo spółdzielni po ciężkich próbach i doświadczeniach, zapatruje się w

przyszłość jak najbardziej pogodnie. Uważa ono że w roku przyszłym spółdzielnia osiągnie całkowitą równowagę i wkroczy na drogę stabilizacji produkcyjnej i finansowej.

Zyczymy więc powodzenia w pracy. (s)

O Symfonicznej Orkiestrze Objazdowej nieco inaczej

„Objazdówka” — tak się popularnie mówi i pisze o drugiej poznańskiej orkiestrze symfonicznej. O ile Filharmonia działa w Poznaniu, o tyle Objazdowa — jak sama nazwa wskazuje — jeździ po Wielkopolsce z orkiestralnymi koncertami. Oczywiście, programy bywają różne i nieraz trzeba je specjalnie układać, według wymagań prowincjonalnego gustu słuchaczy. Wielkie wzięcie mają koncerty operetkowe z popularnymi artystami: Jakubowska, Gólfem i Gołcem. Ale tym razem — „Objazdówka” rusza w świat z programem całkowicie innym niż dotąd. Dziś — w Gnieźnie, w niedzielę — w Lesznie, zaś w poniedziałek — w Kaliszu odbędą się „prawdziwe” koncerty symfoniczne. Solistka będzie **Barbara Hesse-Bukowska** (koncert e-moll Chopina oraz solowe utwory Rachmaninowa i Chaczaturiana) — orkiestra zagra, nieznana dotąd, a „odgrzebaną” uwerturę **Eisnera** „Echo w lesie” oraz suity ze „Śpiącej królewny” **Czajkowskiego** i „Maskarady” **Chaczaturiana**. Dyrygować będzie **Jerzy Młodziejewski**, który też wygłosi prelekcję.

Ostatnimi czasami w tonie „Objazdowej” wstąpił duch „międzynarodowy”. Oto na koncert choreograficzny w Chodzieży pojechał niedawno, jako „gość-widz-obszerny”, kompozytor z Korei — **W. Miedzychodzie** wystąpiła gościnie z dziełami **Dworzaka** i **Mozarta** słowacka skrzypaczka — **Marta Orszaghova** z Bratysławy, zaś w jednej z poznańskich szkół podstawowych, na kolejnej audycji moniuszkowskiej, prowadzonej przez **mgr. J. Kurczewskiego**, ważnymi i bardzo zainteresowanymi mi gośćmi byli dwaj Bułgarzy — kompozytor **Bojan Ikonow** i reżyser Opery w Sofii — **Hadzimir**. Obaj wyrażali się z wielkim uznaniem dla typu pracy małej orkiestry. Skład osobowy orkiestry zwolna się powiększa, warunki „produkcji” stają się coraz bardziej ujednolcone i praca w trudnym dziale upowszechnienia dobrej muzyki ma coraz wyraźniejsze oblicze. Czego trzeba jeszcze? Narastającej i nadal intensywniej opieki Wydziału Kultury WRN, życzliwości słuchaczy na prowincji i dobrego samopoczucia członków zespołu. No i nareszcie własnego autobusu... reszta jest już fraszka. A więc o Symfonicznej Orkiestrze Objazdowej z Poznania — nieco inaczej!

Sport

W Rumunii bez sukcesów

Ogólny bilans hokeistów poznańskiego Grunwaldu, którzy od byli ostatnio tournée po Rumunii, należy uważać za ujemny. Wprawdzie w ostatnim swym meczu, Polacy zwyciężyli — 3:1 bułareszteńską **Victorię**, lecz dwa zwycięstwa, remis i porażka zespołu, w którym występuje siedmiu aktualnych reprezentantów naszego kraju z raczkującymi dopiero w hokeju Rumunami, to naprawdę — mierne osiągnięcie.

Grunwald przegrał z zespołem **Gheorgheni** — 1:2, pokonał — 9:0 drużynę **Mircurea** i zremisował z **Constructoim** (Bukareszt) — 1:1. (Of.)

Krótko

POLSKI ZWIĄZEK WĘDKARSKI zatwierdził rekord Polski, ustanowiony podczas zawodów spinningowych w Poznaniu przez krajowego mistrza — **Ryszarda Turzkiego** z Krakowa. Rekord ten wynosi 370,08 punktów i jest jednym z najlepszych wyników w Europie.

BLISKI 200 DRUŻYN siatkówki w konkurencji męskiej i kobiet bierze udział w rozgrywkach pucharowych, organizowanych przez WKKE w Poznaniu. Obecnie drużyny przygotowują się do ćwierćfinałów. Koszty, związane z organizacją rozgrywek, ponosi WKKE.

TYŁKO 66 KOLARZY posiada licencję klasy A Polskiego Związku Kolarskiego na rok 1958. Licencje klasy B posiada około 500 zawodników.

AKCJA ZDOBYWANIA KOLEK OLIMPIJSKICH ma być w przyszłym roku objętych około 6.000 młodych sportowców; przypuszczalnie z 22 dyscyplin, a więc tyle, ile przewiduje program igrzysk olimpijskich.

IGRZYSKA SPORTOWE POLAKÓW z zagranicy odbędą się w

Ten domek nie będzie dużo kosztował. Budowali go sobie mieszkańcy Mieszkowa pp. Malinowscy, a po magali im krewni i przyjaciele. Wkrótce domek zaletni normalnym życiem. Oglądać go można obok ul. Radlinieckiej tuż przy szosie poznańskiej.

Fot. K. Przychodzki

Korek PKP w Opatówku

Jest takie miasto powiatowe w naszym województwie, które nie ma linii kolejowej normalnotorowej. Miasto to zwie się **Turek**. Cały transport odbywa się za pomocą kolejki wąskotorowej, która w Opatówku dokonuje przeładunków z wagonów normalnotorowych. Jak wiadomo, w Turku powstaje wielki kombinat górnico-energetyczny, oparty na węglu brunatnym. Buduje się przemysł tekstylny, powstają nowe dzienne mieszkalne. Ciężkie materiały sprowadza się przez Opatówek.

W Opatówku stoją więc sznury wagonów i czekają na przeładunek. Podobno nie ma dostatecznej ekipy przeładunkowej. W okresie walki o każdy wagon, stoją tu tygodniami dziesiątki wagonów bezczynnie. Jako przykład, niech posłuży fakt, że wagon nr 005427, załadowany tarcicą w Wągrowcu 15 października, do dziś (listopad br.) — stoi bez rozładunku. A na drzewo czeka **Turek**. Opatówek leży w województwie poznańskim, lecz podlega PKP w Łodzi. Skończył się blokowanie wagonów! Opatówek musi przestać być korkiem... (zp)

Nurmi—nie widzi na razie granic...

Do 20-krotnego rekordzisty świata i 7-krotnego złotego medalisty (na średnich dystansach) na Igrzyskach Olimpijskich zwrócił się jeden z dziennikarzy z zapytaniem — czy wierzy jeszcze w dalszą poprawę, już tak wyrubowanych wyników w biegach? Na razie nie widzę jeszcze granic ludzkich możliwości — oświadczył popularny „młoczący Fin”.

Australijczyk — **Elliot**, przy sprzyjających warunkach na pewno poprawi rekordy świata na 1.500 m (rekord wynosi 3.36,0 min.) oraz na 1 milę. Jestem przeświadczony, że w przyszłym roku Australijczyk może 1 milę przebiec w czasie poniżej 3.50,0 min. Re-

1960 r. w Warszawie, w ramach uroczystości Tysiąclecia.

DOSKONAŁY SPRINTER NRF — **Hary**, zgłosił próbę pobicia rekordu świata na dystansie 60 jardów w hali krytej. Rekord świata na tym dystansie wynosi 6 sek.

NA MIĘDZYNARODOWYM TURNIEJU BOKSERSKIM, który odbędzie się w Warszawie od 23—25 bm., z okazji 35-lecia PZB, Federalna Republika Niemiecka będzie reprezentowana przez czterech pięściarzy.

POZZ PROJEKTUJE zorganizowanie 30 bm. w Poznaniu międzynarodowego spotkania Katowice — Poznań, młodzików w stylu klasycznym.

PRZESZŁO 40-LETNI WŁOSKI DYSKOBOL — **Consolini**, po raz siódmy w bieżącym roku przekroczył granicę 54 m. Podczas ostatnich zawodów uzyskał on 54,72 m.

JESZCZE ZALEDWIE TRZY TY GODNIE mają czasu wszystkie te wielkie miasta, które pragną o siebie zorganizować Igrzyska Olimpijskie w 1964 r. Termin zgłoszenia kandydatury upływa z dniem 1 grudnia br. Najbliższa, 55 sesja MKOl odbędzie się w maju przyszłego roku w Monachium.

W niedzielę na Gołecinie

W niedzielę zapadnie decyzja — czy Wielkopolska będzie w przyszłym roku posiadać 4 reprezentantów w II lidze piłkarskiej... (Of.)

O godz. 12.30 na stadionie gołęcińskim odbędzie się ostatnie spotkanie w rozgrywkach o wejście do II ligi. Przeciwnikiem Olimpii będzie jedenastka „Kujawiaków” z Włocławka, który odebrał drużynie poznańskiej dwa punkty. Olimpia pragnie się nie tylko zrewanżować przed własną publicznością za poniesioną porażkę, lecz musi spotkanie wygrać, aby uzyskać awans do II ligi, co byłoby pięknym ukoronowaniem ciężkich rozgrywek i uroczystości 10-lecia istnienia. (x)